

คุณธรรม จริยธรรม

ธรรมาภิบาล

โดย

นายกิตติโชติ บางยี่ขัน

“ ความเจริญของประเทศชาติเป็นความเจริญส่วนรวม
ซึ่งเกิดจากผลงานหรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ
ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานบริหารงานของแผ่นดินควรจะได้คำนึง
ในข้อนี้ให้มาก พิจารณาให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น
ในการปฏิบัติบริหารงานทั้งปวง เพื่อสร้างสรรค์
ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง และจรรโลงประเทศชาติของเรา
ให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไป”

พระบรมราโชวาท ฯ เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปี 2542

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

- **มาตรา ๓๓**

รัฐต้องจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงาน หรือลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

คำประกาศวาระแห่งชาติ

ด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล

และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

*****

ข้าพเจ้า พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี

ขอประกาศเจตนารมณ์ในอันที่จะมุ่งมั่นสร้างระบบการบริหารราชการแผ่นดินที่
สุจริต เป็นธรรม และเป็นที่ยึดมั่นศรัทธาของประชาชนรวมทั้งขจัดปัญหา
ทุจริตและประพฤติมิชอบโดยมุ่งพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินและ
กฎระเบียบให้เหมาะสมสร้างระบบราชการให้มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาการทุจริต
ทั้งปวงจะมุ่งฟื้นฟูระบบคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหาร
ราชการแผ่นดินอย่างเร่งด่วนโดยจะใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดการ
ขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระบบเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

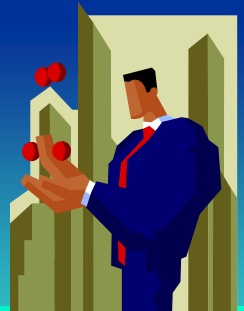
ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

คุณธรรม

สภาพคุณงานความดี หรือสิ่งที่ถูกต้อง ดี
งาม เป็นสิ่งกำกับจิตใจ มีผลถึงพฤติกรรม
และสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการดำเนินชีวิต และ
การทำงาน

ลักษณะคุณธรรม

- ศาสนธรรม
- จริยธรรม จรรยา
- นิติธรรม (กฎหมาย กฎ ระเบียบ ต่างๆ)
- หลักธรรมาภิบาล
- วัฒนธรรม ค่านิยม
- คุณธรรม / คำสอนประจำตระกูล

จริยธรรม

หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม
กฎศีลธรรม

หรือ ระบบการทำความดีละเว้นความชั่ว

ระบบ หมายถึงทั้งสาเหตุที่บุคคลจะกระทำหรือ
ไม่กระทำ และผลของการกระทำหรือ
ไม่กระทำนั้น ตลอดจนกระบวนการเกิดและ
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านี้ด้วย

องค์ประกอบของจริยธรรม

- ๑ เป็นความประพฤติ
- ๒ สะท้อนความนึกคิดและจิตสำนึก
- ๓ เกิดการกระทำดี ไม่มุ่งให้เกิดผลร้าย
- ๔ สร้างผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น

สาเหตุที่บุคคลกระทำหรือไม่กระทำความดี

สาเหตุภายใน คือ ลักษณะทางจิตใจต่างๆ เช่น

- ❖ การไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนรวม
- ❖ การมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตน
- ❖ การเชื่อว่าทำดีจะนำไปสู่ผลดี
- ❖ ความพอใจเห็นด้วยกับความดี

ฯลฯ

สาเหตุภายนอก

คนรอบข้าง

กฎระเบียบ

สังคม

วัฒนธรรม

สถานการณ์ในขณะที่บุคคลประสบอยู่

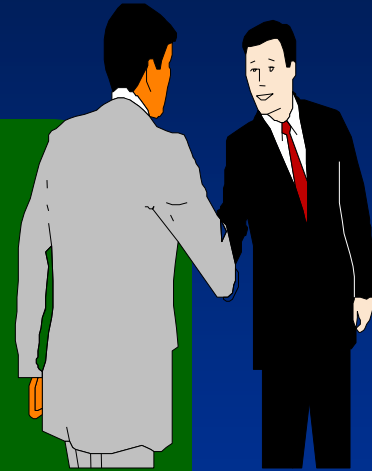
เป้าประสงค์ของวาระแห่งชาติ

1. ลดและปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อสร้างความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตลดความสูญเสียดังและขจัดรูรั่วไหล ในการปฏิบัติราชการ
2. สร้างจิตสำนึกในการประพฤติมิชอบ ให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติรวมถึงการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด เกิดความคุ้มค่า มีคุณภาพมาตรฐาน ถูกต้อง ตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและหน่วยงานภาคราชการ รวมถึงตัวข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ

การสร้างมาตรฐานทางจริยธรรม

จุดเน้น

- ◆ การละเว้นการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ (Conflict of Interest)
- ◆ มโนสุจริต (Integrity)
- ◆ ความพร้อมรับผิด (Accountability)
- ◆ ความเปิดเผยและโปร่งใส
(Openness/Transparency)

กรอบจรรยาบรรณ / มาตรฐานทาง คุณธรรมและจริยธรรม

- ◆ มาตรฐานเกี่ยวกับความประพฤติของเจ้าหน้าที่
- ◆ ความสัมพันธ์กับลูกค้าผู้รับบริการ
- ◆ แนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
- ◆ ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน
- ◆ การติดตามดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

กรอบจรรยาบรรณ / มาตรฐานทาง คุณธรรมและจริยธรรม

กรอบกลุ่ม 3 เรื่อง

- ◆ กฎระเบียบที่ต้องยึดถือปฏิบัติ (Rules)
- ◆ ผลของงานที่มุ่งคุณภาพ (Results)
- ◆ ความสัมพันธ์ - เคารพซึ่งกันและกัน, ทำงานเป็นทีม, ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Relationships)

หลักการสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม

- การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่
- เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น
- สั้น กระชับเข้าใจง่าย
- ต้องเขียนเป็นเชิงพฤติกรรม
- กำหนดเป็นข้อพึงปฏิบัติและอยู่ในวิสัยที่ทำได้
- ไม่ควรซ้ำกับแนวทางปฏิบัติที่ระบุไว้แล้วในวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน

ขั้นตอนการสร้างจรรยาบรรณ/มาตรฐานทาง คุณธรรมและจริยธรรม

- เริ่มต้นจากผู้บริหาร
- มีการปรึกษาหารือร่วมกัน
- เห็นชอบยอมรับเป็นกติกา
- สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทราบทั่วกัน
- ดูแลให้ยึดถือปฏิบัติยึดถือ / ติดตามประเมินผล
- มีการดำเนินการเมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือมีการละเมิด

จรรยาบรรณจะบรรลุ เมื่อ...

ยึดถือปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต

(commitment as way of life)

เข้าถึงเจตนารมณ์ความมุ่งหมายที่แท้จริง

(internalize)

มีความรู้ความเข้าใจ (understanding)

จรรยาบรรณ

ความหมาย

ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบการอาชีพ
การทำงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริม
เกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียน
เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไทย

จรรยาบรรณต่อตนเอง

๑. เป็นผู้ที่มีศีลธรรม และประพฤติตนเหมาะสม
๒. ซื่อสัตย์
๓. มีทัศนคติที่ดีและพัฒนาตนเอง

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

๔. สุจริต เสมอภาค ปราศจากอคติ
๕. ทำงานเต็มความสามารถ รวดเร็ว ขยัน ถูกต้อง
๖. ตรงต่อเวลา
๗. ดูแล รักษา และใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด

จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไทย

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

๘. ร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำและทำงานเป็นทีม
๙. เอาใจใส่ดูแลลูกน้อง
๑๐. สร้างความสามัคคีในการปฏิบัติงาน
๑๑. สุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์
๑๒. ละเว้นการนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตน

จรรยาบรรณต่อประชาชนและสังคม

๑๓. ให้ความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ สุภาพอ่อนโยน
๑๔. ประพฤติตนให้เป็นที่เชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป
๑๕. ละเว้นการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัยจากผู้มาติดต่อราชการ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการสร้างระบบบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒

การบริหาร
จัดการที่ดี
(หลักเดิม)

หลักนิติธรรม

หลักคุณธรรม

หลักความโปร่งใส

หลักการมีส่วนร่วม

หลักความรับผิดชอบ

หลักความคุ้มค่า

หลักธรรมาภิบาล

(หลักการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี)

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง

ดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง

ไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน

อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย

ประจำชาติ

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง

เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

การกำหนด กฎ กติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกา

ที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ

เสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้าง

ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ

โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานของ

องค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาส

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการ

ตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการ

แจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์

การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนัก

ในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ

สังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง

และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาลดจนการ

เคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะ

ยอมรับผลดี และผลเสียจากการกระทำของตน

ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เป็นคุณธรรมประจำใจที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

พึงยึดถือเพื่อให้การปฏิบัติงานภาครัฐ

บังเกิดผลตามแนวทางของ

แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ

ที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์สูงสุด

ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

๑. กล้ายืนหยัด
ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ซื่อสัตย์และ
มีความรับผิดชอบ

ค่านิยม สร้างสรรค์

๕. มุ่งผล
สัมฤทธิ์ของงาน

๓. โปร่งใส
ตรวจสอบได้

๔. ไม่เลือก
ปฏิบัติ

การรักษาจรรยาข้าราชการ

การยึดมั่นและยืนหยัด
ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- เห็นแก่ตัว
- เกรงกลัวต่ออิทธิพล
- ยึดมั่นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า
ประโยชน์ของส่วนรวม
- ใช้ดุลยพินิจของตัวเอง ไม่ยึดหลักวิชาการ
- เปิดเผยข้อมูล/ความลับของทางราชการ

การรักษาจรรยาข้าราชการ

ความซื่อสัตย์สุจริตและ
ความรับผิดชอบ

- มีผลประโยชน์แอบแฝง/ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม
- ละเว้นต่อหน้าที่

การรักษาจรรยาข้าราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

- ปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารของประชาชน
- เบี่ยงเบนข้อมูล/ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
- ไม่มีกลไกสำหรับการตรวจสอบ

การรักษาจรรยาข้าราชการ

การปฏิบัติหน้าที่
โดยไม่เลือกปฏิบัติ
อย่างไม่เป็นธรรม

- เลือกปฏิบัติ/อคติ/ไม่เป็นกลาง
- มีการเรียกรับผลประโยชน์หรือ
ข้อแลกเปลี่ยน
- ไม่มีจิตบริการ

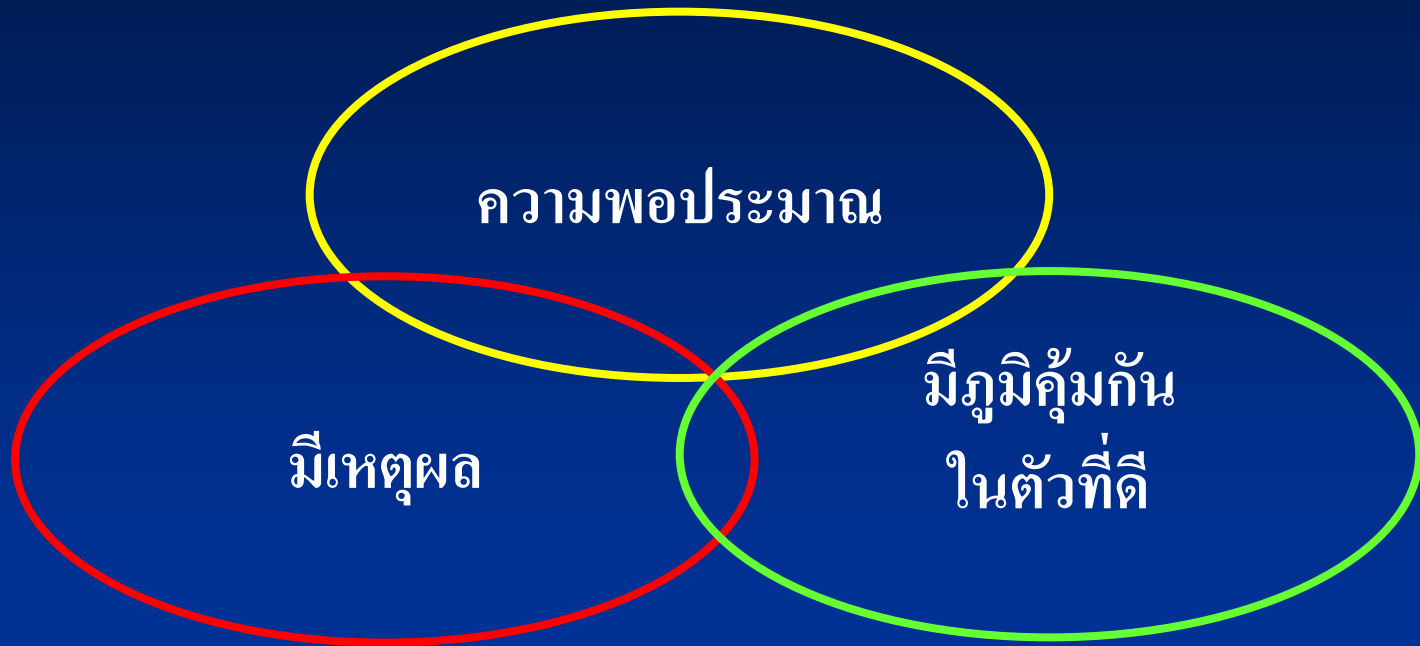
การรักษาจรรยาข้าราชการ

การมุ่งผลสัมฤทธิ์
ของงาน

- เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลลัพธ์
- ทำงานล่าช้า
- ใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างฟุ่มเฟือย
ไม่มีประสิทธิภาพ
- ไม่มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ
งาน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

เงื่อนไขคุณธรรม

ชีวิตที่สมดุลและมีความสุข-เศรษฐกิจที่มั่นคงและสมดุล
สังคมที่มีคุณธรรมและยั่งยืน